

Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Romssa ja Finnmarkku stáhtahálddašeaddji
Tromssan ja Finmarkun staatinhallittija

Rapport basert på ureviderte tall fra SSB/KOSTRA pr. 15.mars 2022

Økonomisk utvikling i 2021 - Troms og Finnmark

Utvikling i sentrale nøkkeltall

- Samlet netto driftsresultat i fylket siste år endte på 1,6 %. Dette var svakere enn fjoråret, og langt svakere enn landsgjennomsnittet på 4,2 %.
- Det var stor variasjon blant kommune. 17 kommuner hadde et netto driftsresultat over det anbefalte nivået på 1,75 % mens hele 15 kommuner hadde negative netto driftsresultater og måtte bruke fondsmidler for å avlegge regnskap i balanse.
- 17 kommuner i fylket har det siste året funnet rom til å øke disposisjonsfondene, og samlet har nivået økt fra 7,4 % i 2020 til 8,0 % i 2021. 15 kommuner i fylket har i dag disposisjonsfond over landsgjennomsnittet på 13,7 %.
- Nivået på netto lånegjeld i fylket er fortsatt høyt, og er samlet ca. 17 prosentpoeng over landsgjennomsnittet. Troms og Finnmark er sammen med Møre og Romsdal de to fylkene med høyest høyst netto lånegjeld i landet.
- God skatteinngang og utbetalinger fra Havbruksfondet har bidratt til å bedre resultatene i mange kommuner, både lokalt og nasjonalt.

Kommuner i ROBEK, og kommuner i faresonen for innmelding i ROBEK

- Pr. i dag er Karasjok, Porsanger og Gamvik i ROBEK-registeret.
- Karasjok har i 2021 dekket inn resterende underskudd og vil meldes ut av ROBEK i juni i forbindelse med kommunestyrets vedtak av regnskapet for 2021.
- Kåfjord har ikke klart å dekke resterende underskudd fra 2019 innen 2 år slik kommuneloven krever, og vil derfor sannsynligvis bli meldt inn i ROBEK.
- Storfjord kommune har pådratt seg et merforbruk i 2021 på ca. 3,6 mill. kr. I henhold til kommuneloven må dette dekkes innen 2023 for å unngå ROBEK-innmelding.

Innhold

1. Om rapporteringen og tallgrunnlaget.....	2
2. Utvikling i sentrale nøkkeltall i Troms og Finnmark	3
2.1 Netto driftsresultat.....	3
2.2 Merforbruk i driftsregnskapet/status ROBEK-kommuner ..	5
2.3 Utbetalinger fra Havbruksfondet.....	6
2.4 Netto lånegjeld	7
2.5 Disposisjonsfond	9
3. Sammenlikning med andre fylker - sentrale nøkkeltall	11
4. Avsluttende merknader	11

1. Om rapporteringen og tallgrunnlaget

SSB publiserte 15. mars 2022 foreløpige KOSTRA-tall for 2021.

Vi benytter i rapporten tall på konsernnivå¹.

Vi gjør oppmerksom på at dette er ureviderte tall, og at det vil kunne bli gjort endringer i tallene før den endelige publiseringen av reviderte regnskapstall 15. juni.

Tana, Gamvik og Dyrøy er ikke med i tallgrunnlaget da de ikke rapporterte foreløpige regnskapstall for 2021 innen fristen for publisering.

Lands- og fylkesgjennomsnitt er basert på anslag der det *beregnes* tall for de kommunene som mangler.

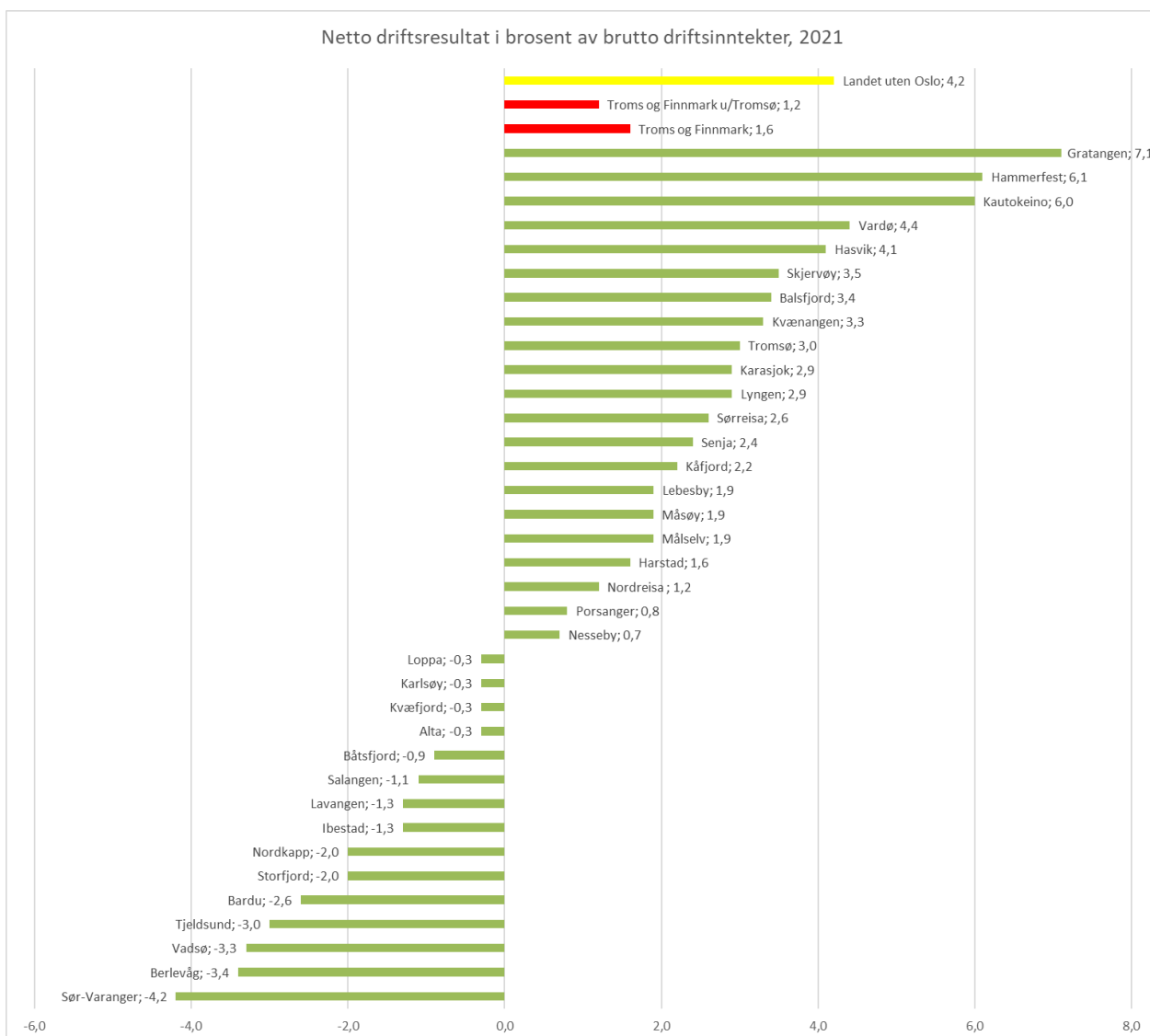
I tabeller hvor det er brukt farger representerer grønt de sterkeste verdiene og rødt de svakeste verdiene.

¹ Konsernregnskap består av kommuneregnskap og regnskapene til kommunale foretak (KF), interkommunale samarbeider og Interkommunale selskaper (IKS). Interkommunale samarbeider er inkludert i vertskommunens konsernregnskap. Regnskapene til IKS er fordelt på eierkommunene etter eierandeler hentet fra Foretaksregisteret i Brønnøysund

2. Utvikling i sentrale nøkkeltall i Troms og Finnmark

2.1 Netto driftsresultat

Netto driftsresultat blir sett på som den viktigste enkeltindikatoren for å vurdere den økonomiske situasjonen i kommunene, og viser hva som er igjen etter at alle årets utgifter er trukket fra alle årets inntekter. Teknisk beregningsutvalgs anbefalte nivå for netto driftsresultat er 1,75 % av brutto driftsinntekter.

17 kommuner i Troms og Finnmark hadde et netto driftsresultat over det anbefalte nivået på 1,75 % i 2021, mens 15 kommuner har levert regnskapstall med negative netto driftsresultater. I en slik situasjon er en avhengig av strykninger eller bruk av fondsmidler for å unngå et regnskapsmessig merforbruk.

Netto driftsresultat (i prosent av brutto driftsinntekter)	2019	2020	2021
Gratangen	-4,8	10,3	7,1
Hammerfest	Ny fra 2020	4,4	6,1
Kautokeino	5,6	6,4	6,0
Vardø	-0,8	8,6	4,4
Hasvik	-1,1	0,9	4,1
Skjervøy	-1,0	4,8	3,5
Balsfjord	-1,0	4,2	3,4
Kvæningen	-2,7	9,5	3,3
Tromsø	-2,3	1,7	3,0
Lyngen	0,5	-0,1	2,9
Karasjok	-1,3	3,3	2,9
Sørreisa	-3,5	-1,2	2,6
Senja	Ny fra 2020	3,2	2,4
Kåfjord	-4,2	0,4	2,2
Målselv	1,5	0,3	1,9
Måsøy	5,8	8,6	1,9
Lebesby	4,8	9,4	1,9
Harstad	0,2	1,3	1,6
Nordreisa	-3,6	1,0	1,2
Porsanger	-0,1	1,0	0,8
Nesseby	3,1	4,7	0,7
Alta	0,0	0,0	-0,3
Kvæfjord	1,3	6,6	-0,3
Karlsøy	-1,2	9,7	-0,3
Loppa	-2,6	7,8	-0,3
Båtsfjord	2,0	2,8	-0,9
Salangen	0,4	5,5	-1,1
Ibestad	-13,0	7,3	-1,3
Lavangen	-6,0	1,1	-1,3
Storfjord	-5,5	-0,8	-2,0
Nordkapp	3,0	5,1	-2,0
Bardu	-2,6	0,5	-2,6
Tjeldsund	Ny fra 2020	-2,6	-3,0
Vadsø	-0,2	0,5	-3,3
Berlevåg	-0,7	5,3	-3,4
Sør-Varanger	1,8	0,3	-4,2
Dyrøy	-5,2	2,0	Tall etter fristen
Gamvik	-1,9	1,1	Tall etter fristen
Tana	0,2	2,7	Tall etter fristen
Troms og Finnmark	-1	2,3	1,6
Troms og Finnmark u/Tromsø	-0,6	1,5	1,2
Landet uten Oslo	1,5	2,5	4,2

Foreløpige KOSTRA-tall for 2021 viste at netto driftsresultat for fylket samlet har svekket seg i forhold til året før, fra 2,3 % i 2020 til 1,6 % i 2021. Resultatene er imidlertid sterkere enn i 2019.

For landet u/Oslo endte resultatet i 2021 på 4,2 %, en vekst på 1,7 prosentpoeng fra 2020 og 2,7 prosentpoeng fra 2019.

Kun 9 kommuner i fylket bedret resultatet sitt i forhold til året før.

De 15 kommunene med negativt resultat fordeler seg omtrent likt mellom Troms og Finnmark.

2.2 Merforbruk i driftsregnskapet²/status ROBEK-kommuner

I henhold til ROBEK-reglene er det merforbruk i *kommuneregnskapet (kommuneregnskap eksklusive KF og IKS)* som danner grunnlag for eventuelle innmeldinger i ROBEK.

Tidligere års underskudd som skulle dekkes inn i 2021

- Karasjok kommune dekket i 2021 inn resterende underskudd på 6,2 mill. kr. og kommunen vil kunne meldes ut av ROBEK etter at regnskapet er vedtatt i kommunestyret i juni.
- Porsanger dekke i 2021 inn 3,160 mill. kr. av tidligere års underskudd, dette var under halvparten av planlagt inndekning i henhold til vedtatt inndekningsplan. Gjenstående underskudd utgjør pr. 31.12. 2021 ca. 17,129 mill. kr. og skal i henhold til vedtatt inndekningsplan dekkes innen 2024.
- Gamvik ble meldt inn i ROBEK i 2021 på bakgrunn av ubalanse i budsjett 2021-2024. Statsforvalteren jobber med lovlighetskontroll av årsbudsjettet for 2022 og ROBEK-vurdering.
- Kåfjord kommune fikk i 2019 et underskudd på ca. 8,6 mill. kr. Kommunen klarte ikke å dekke gjenstående 7,7 mill. kr. i sin helhet i 2021 (kun inndekning av ca. 5,7 mill. kr.). Dette betyr at underskuddet ikke er dekket inn innen 2 år slik kommuneloven krever, og kommunen vil derfor sannsynligvis bli meldt inn i ROBEK.

Nye merforbruk i 2021

Storfjord kommune har pådratt seg et merforbruk i 2021 på ca. 3,6 mill. kr. I henhold til kommuneloven må dette dekkes innen 2023 for å unngå ROBEK-innmelding.

² Vi gjør oppmerksom på i forbindelse med ny kommunelov ble regnskapsføringen til kommunene lagt om. Fra regnskapsåret 2020 vil et merforbruk i driftsregnskapet måtte dekkes samme regnskapsår av kommunens disposisjonsfond. Dette betyr at hvis kommunen har et merforbruk, så vil dette først søkes dekket ved å stryke avsetninger til investering og dekning av tidligere års underskudd. Hvis dette ikke er tilstrekkelig må merforbruket så langt som mulig dekkes av de midlene som er tilgjengelig på kommunens disposisjonsfond.

2.3 Utbetalinger fra Havbruksfondet

Utbetalingene fra Havbruksfondene de siste årene har hatt betydning for de gode resultatene i fylket, spesielt i 2018 og 2020 hvor det har vært betydelige utbetalinger. Under følger en oversikt over utbetalinger fra Havbruksfondet til kommunene i Troms og Finnmark i 2018-2021. Oversikten viser også hvor mye dette samlet har utgjort i prosent av kommunenes brutto driftsinntekter i 2021.

Kommune	Utbetalinger 2018	Utbetalinger 2019	Utbetalinger 2020	Utbetalinger 2021	Sum 2018-2021	Samlet utbetaling 2018-2021 i prosent av brutto driftsinntekter 2021
	(i kroner)	(i kroner)	(i kroner)	(i kroner)	(i kroner)	(i prosent)
TROMSØ	30 753 444	2 367 279	28 905 279,39	14 215 605	76 241 607	1,1 %
HARSTAD	39 252 693	8 247 578	32 214 761,57	10 615 789	90 330 821	3,6 %
KVÆFJORD	14 127 307	1 088 359	11 158 822,02	3 557 665	29 932 153	6,8 %
TJELDSUND*	14 510 888	4 479 141	13 237 928,72	4 220 527	36 448 485	7,6 %
IBESTAD	28 077 061	2 161 163	22 158 150,92	13 203 151	65 599 526	35,7 %
GRATANGEN	11 063 976	5 852 243	8 737 944,35	7 253 173	32 907 336	19,9 %
LAVANGEN	6 490 340	500 012	5 126 564,48	1 634 456	13 751 372	9,0 %
SALANGEN	6 923 029	533 346	5 468 335,44	1 743 419	14 668 130	4,4 %
SØRREISA	2 596 569	200 005	2 050 625,79	653 782	5 500 982	1,6 %
DYRØY	16 005 999	1 233 085	12 642 677,62	4 030 749	33 912 511	21,1 %
SENJA*	73 684 075	18 218 020	67 664 954,94	26 866 291	186 433 341	10,5 %
KARLSØY	35 952 752	2 765 066	29 375 214,47	15 672 995	83 766 027	26,8 %
LYNGEN	3 894 204	300 007	3 075 938,69	980 673	8 250 823	2,3 %
KÅFJORD	2 596 136	200 005	2 050 625,79	653 782	5 500 549	2,1 %
SKJERVØY	38 752 109	2 831 735	29 033 443,50	15 309 782	85 927 069	23,4 %
NORDREISA	7 715 783	477 789	6 094 915,55	1 943 186	16 231 673	3,1 %
KVÆNANGEN	19 835 075	1 377 255	15 658 806,39	8 840 795	45 711 931	21,2 %
HAMMERFEST*	50 310 630	14 285 103	59 799 096,18	23 883 591	148 278 420	8,8 %
ALTA	46 448 489	7 158 512	38 874 168,83	14 959 522	107 440 691	4,6 %
LOPPA	22 628 165	1 743 320	20 129 740,24	11 417 780	55 919 005	32,7 %
HASVIK	7 246 495	557 513	5 716 119,39	1 830 453	15 350 580	9,5 %
MÅSØY	17 178 055	4 435 509	20 451 574,56	12 550 095	54 615 233	28,0 %
NORDKAPP	13 842 886	6 696 430	17 393 294,04	5 545 344	43 477 954	11,3 %
LEBESBY	13 142 428	5 532 487	11 406 605,97	6 202 291	36 283 811	15,8 %
NESSEBY	7 614 345	586 681	6 015 168,99	1 917 761	16 133 956	10,0 %
BÅTSFJORD	2 596 136	4 178 124	3 360 747,83	1 071 476	11 206 484	4,0 %
SØR-VARANGER	12 937 411	996 691	10 218 951,86	5 518 544	29 671 597	2,6 %
Sum Troms og Finnmark**	546 176 479	99 002 457	488 020 458	216 292 676	1 349 492 070	5,0 %

* For Tjeldsund, Senja og Hammerfest som er nye kommuner fra 2020, er tallene for 2018 og 2019 summen av de gamle kommunene

** I beregningen av prosent har vi lagt til grunn brutto driftsinntekter for hele fylket (også kommuner som ikke fikk havbruksfond)

2.4 Netto lånegjeld

Netto lånegjeld er definert som langsiktig gjeld eksklusive pensjonsforpliktelser. I tillegg gjøres det fradrag for totale utlån og ubrukte lånemidler. I totale utlån inngår formidlingslån og ansvarlige lån (utlån av egne midler).

Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter er et bilde på gjeldsgraden i kommunene, og sier noe om hvor krevende det kan bli å betale ned gjelden. Alt av netto lånegjeld er imidlertid ikke renteeksponert gjeld, det vil si gjeld der en økning i renten påvirker budsjettbalansen i kommunen. Dette gjelder blant annet gjeld knyttet til selvkostområdene (vann, avløp og renovasjon) som finansieres ved gebyrer fra innbyggerne, og gjeld med rentekompensasjonsordninger.

Netto lånegjeld (i prosent av brutto driftsinntekter)	2019	2020	2021
Berlevåg	164,7	202,6	220,8
Båtsfjord	92,9	132,5	177,3
Hammerfest	Ny fra 2020	167,0	174,2
Vadsø	158,8	169,2	165,5
Ibestad	121,7	149,2	164,1
Bardu	78,4	107,4	155,5
Lyngen	162,0	122,6	155,0
Sør-Varanger	135,6	136,2	128,2
Storfjord	119,9	131,0	123,6
Vardø	123,2	120,6	118,3
Tromsø	123,8	124,0	117,5
Harstad	119,4	117,8	114,3
Tjeldsund	Ny fra 2020	115,5	113,8
Nordkapp	99,6	105,1	107,6
Kåfjord	121,9	108,9	101,8
Lebesby	90,0	89,0	100,9
Senja	Ny fra 2020	93,8	100,7
Kvæningen	113,3	102,8	96,1
Sørreisa	88,3	91,8	94,6
Skjervøy	97,4	91,8	93,6
Nordreisa	83,9	89,1	93,2
Alta	104,7	109,9	91,1
Målselv	100,6	95,7	90,2
Nesseby	72,7	76,0	86,7
Lavangen	74,7	71,4	82,8
Kautokeino	62,8	53,0	82,6
Salangen	81,6	79,4	79,0
Kvæfjord	53,7	58,6	76,9
Balsfjord	83,3	78,9	76,3
Karlsøy	81,2	74,0	72,3
Måsøy	70,8	61,5	69,4
Karasjok	55,3	58,6	65,4
Porsanger	61,1	62,6	60,0
Gratangen	66,8	68,5	59,0
Hasvik	42,7	37,0	38,3
Loppa	17,3	11,9	25,2
Dyrøy	89,6	106,8	Tall etter fristen
Gamvik	81,9	93,6	Tall etter fristen
Tana	126,7	129,5	Tall etter fristen
Troms og Finnmark	110,4	112,7	109,8
Troms og Finnmark u/Tromsø	105,8	107,0	107,1
Landet uten Oslo	91,2	95,1	92,7

Det har siste år vært en svak nedgang i netto lånegjeld i fylket fra 112,7 % i 2020 til 109,8 % i 2021.

Nivået er ca. 3 prosentpoeng lavere hvis Tromsø holdes utenfor.

Også for landet som helhet gikk netto lånegjeld ned, fra 95,1 % i 2020 til 92,7 % i 2021.

21 av kommunene i Troms og Finnmark har høyere gjeldsnivå enn landsgjennomsnittet pr. 2021.

Det er stor variasjon i gjeldsnivået i fylket.

Flere kommuner i fylket har svært høy nettolånegjeld, og Berlevåg, Båtsfjord og Hammerfest har et gjeldsnivå som er blant de høyeste i landet.

Om lag halvparten av kommunene i fylket økte lånegjelden siste år.

2.5 Disposisjonsfond

Disposisjonsfond er oppsparte midler som fritt kan benyttes til finansiering både i drifts- og investeringsregnskapet, og indikatoren disposisjonsfond i % av brutto driftsinntekter kan si noe om hvor stor økonomisk buffer kommunen har i sin løpende drift. Utviklingen i disposisjonsfond må sees i sammenheng med utviklingen i netto driftsresultat.

Disposisjonsfond (i prosent av brutto driftsinntekter)	2019	2020	2021
Måsøy	24,7	30,2	32,6
Lebesby	19,9	29,8	30,7
Vardø	21,5	27,0	29,6
Hasvik	26,2	24,9	28,0
Karlsøy	20,4	26,8	24,6
Gratangen	6,2	14,9	22,2
Skjervøy	16,8	17,9	20,5
Kautokeino	8,1	14,5	19,1
Berlevåg	19,3	20,9	18,9
Loppa	22,2	23,2	18,3
Kvæfjord	11,2	19,2	18,2
Kvænangen	12,4	14,4	17,1
Nesseby	16,5	16,7	14,4
Harstad	11,0	13,4	14,3
Båtsfjord	12,9	15,5	13,8
Salangen	8,8	13,6	13,0
Lyngen	7,7	6,8	10,1
Ibestad	4,0	11,5	9,9
Nordkapp	12,2	18,3	9,8
Hammerfest	Ny fra 2020	10,3	9,4
Balsfjord	6,0	7,2	9,3
Senja	Ny fra 2020	5,2	7,2
Lavangen	11,9	8,0	5,3
Målselv	3,4	3,7	5,3
Nordreisa	4,0	4,5	5,0
Tromsø	1,7	1,9	4,8
Vadsø	5,5	7,1	4,8
Tjeldsund	Ny fra 2020	8,0	3,9
Sørreisa	3,1	1,2	3,4
Sør-Varanger	5,8	5,7	2,6
Alta	3,9	2,7	2,1
Bardu	3,6	2,7	1,3
Storfjord	4,3	2,1	1,0
Porsanger	0,5	0,5	0,4
Karasjok	0,2	0,2	0,3
Kåfjord	0,7	0,1	0,1
Dyrøy	6,0	2,7	Tall etter fristen
Gamvik	0,5	0,6	Tall etter fristen
Tana	1,4	3,3	Tall etter fristen
Troms og Finnmark	6,2	7,4	8,0
Troms og Finnmark u/Tromsø	7,7	9,1	9,1
Landet uten Oslo	11,0	11,9	13,7

17 kommuner i fylket har funnet rom til å øke disposisjonsfondene i 2021, og samlet har nivået for fylket økt fra 7,4 % i 2020 til 8,0 % i 2021.

Hvis vi holder utenom Tromsø kommune som har et relativt lavt nivå på sitt disposisjonsfond, så øker nivået for fylket til 9,1 %

Økningen i disposisjonsfondene i 2021 må også sees i sammenheng med store utbetalinger fra Havbruksfondet.

På landsbasis er disposisjonsfondene økt noe siste år, fra 11,9 % i 2020 til 13,7 % i 2021.

15 kommuner i fylket har pr. i dag disposisjonsfond over landsgjennomsnittet på 13,7 %.

3. Sammenlikning med andre fylker - sentrale nøkkeltall

	Netto driftsresultat	Disposisjonsfond	Netto lånegjeld
	<i>(i % av brutto driftsinntekter, 2021)</i>	<i>(i % av brutto driftsinntekter, 2021)</i>	<i>(i % av brutto driftsinntekter, 2021)</i>
Viken	4,4	15,3	92,5
Oslo	4,6	11,5	53,3
Innlandet	4,7	15,4	88,3
Vestfold og Telemark	4,5	13,5	85,5
Agder	3,6	15,1	91,0
Rogaland	6,4	15,4	78,1
Vestland	4,2	12,5	85,5
Møre og Romsdal	1,8	8,7	110,6
Trøndelag	4,8	14,8	105,6
Nordland	3,1	10,8	97,0
Troms og Finnmark	1,6	8,0	109,8
Landet u/Oslo	4,2	13,7	92,7

I 2021 hadde Troms og Finnmark og Møre og Romsdal de svakeste netto driftsresultatene på henholdsvis 1,6 % og 1,8 %. Dette var langt svakere enn landsgjennomsnittet på 4,2 %. Rogaland hadde det beste resultatet på 6,4 %.

Troms og Finnmark og Møre og Romsdal er også det to fylkene som har lavest nivå på disposisjonsfondene med henholdsvis 8,0 % og 8,7 %. Nivået på disposisjonsfondene i fylket har bedret seg de siste årene, og hvis Tromsø holdes utenom er nivået i Troms og Finnmark i 2021 på 9,1 %. Landsgjennomsnittet er på 13,7 % og det er flere fylker som har et nivå på disposisjonsfondene over 15 % (Viken, Innlandet, Agder og Rogaland).

De tre fylkene som samlet har høyst netto lånegjeld er Møre og Romsdal (110,6 %), Troms og Finnmark (109,8 %) og Trøndelag (105,6 %). Alle tre ligger betydelig over landsgjennomsnittet på 92,7 %. Det er positivt at nivået på netto lånegjeld i Troms og Finnmark har gått ned med ca. 3 prosentpoeng fra året før, dette er samme tendens som vi ser for landet.

4. Avsluttende merknader

Statsforvalteren vil utarbeide en utfyllende rapport om utviklingen i kommuneøkonomien i fylket når de endelige (reviderte) KOSTRA-tallene publiseres 15. juni 2022.